

Assessing Attitudes of Nursing Students from Kashmar Nursing School Regarding the Nursing Process in 2020

Sadeghnezhad Hossein^{1*}, Yaghmaei Sajede²

1- Instructor, Department of Nursing, Kashmar School of Nursing, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran. ORCID: 0000-0002-5807-2643

2- Nursing student, Department of Nursing, Kashmar School of Nursing, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran. ORCID: 0000-0003-0832-2955

***Corresponding author:** Sadeghnezhad Hossein, Department of Nursing, Kashmar School of Nursing, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

Email: sadeghnezhadh@mums.ac.ir

Received: 1 Oct 2021

Revised: 1 Dec 2021

Accepted: 11 Jan 2022

Abstract

Introduction: The nursing process as a framework for nursing care is an important tool for practicing nursing knowledge that increases the quality of nursing care. Issues such as beliefs and attitudes affect the implementation of the nursing process. This study aimed to determine the attitude of nursing students about the nursing process in Kashmar Nursing School in 2020.

Methods: This descriptive cross-sectional study was performed on 96 nursing students. Collecting data was done by the census. Data collection tools included the Demographic Information Questionnaire and Bowman Nursing Process Attitude Questionnaire (1983). The validity of the instrument was confirmed by the open translation method and its reliability was confirmed by using Cronbach's alpha coefficient of 0/83. Descriptive statistics and Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests were used to analyze the data.

Results: The mean and standard deviation of the total attitude of students was 67.07 ± 9.61 , which indicates their positive attitude towards the nursing process. There was no statistically significant relationship between attitude score and age, gender, marital status and work experience in nursing ($p > 0.05$); But there was a statistically significant relationship between attitude score and interest in the nursing field ($p = 0.02$).

Conclusions: Based on the results, most students have a positive attitude towards the nursing process. Students with more interest in the nursing field also have a more positive attitude towards the nursing process. Therefore, it is recommended to use active educational methods to teach the nursing process in academic settings and hospital internships to develop theory and practice.

Keywords: Nursing process, Attitude, Students.

بررسی نگرش دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری کاشمر نسبت به فرایند پرستاری در سال ۱۳۹۸

حسین صادق نژاد^{۱*}، ساجده یغمایی^۲

۱- مربی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری کاشمر، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. ORCID: ۰۰۰۰-۰۰۰۲-۵۸۰۷-۲۶۴۳
۲- دانشجوی پرستاری، دانشکده پرستاری کاشمر، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. ORCID: ۰۰۰۰-۰۰۰۳-۰۸۳۲-۲۹۵۵

*نویسنده مسئول: حسین صادق نژاد، مربی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری کاشمر، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
ایمیل: sadeghnezhad@mums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۷/۹ تاریخ بازبینی: ۱۴۰۰/۹/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۲۱

چکیده

مقدمه: فرایند پرستاری بعنوان چارچوبی برای مراقبت های پرستاری، یک ابزار مهم برای عملی کردن دانش پرستاری است که کیفیت مراقبت های پرستاری را افزایش می دهد. مسائلی از قبیل باور و نگرش در اجرای فرایند پرستاری تأثیرگذارند. این مطالعه با هدف تعیین نگرش دانشجویان پرستاری در مورد فرایند پرستاری در دانشکده پرستاری کاشمر در سال ۱۳۹۸ انجام شد.

روش کار: این مطالعه از نوع توصیفی مقطعی است که بر روی ۹۶ دانشجوی پرستاری انجام شد. گردآوری داده ها به روش سرشماری صورت گرفت. ابزار گردآوری داده ها شامل پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه نگرش فرایند پرستاری Bowman (۱۹۸۳) بود. روایی ابزار با روش استاندارد "Backward-Forward" و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ تأیید شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آزمون های آماری کروسکال والیس و من ویتنی یو استفاده شد.

یافته ها: میانگین و انحراف معیار کل نمره نگرش دانشجویان $67/07 \pm 9/61$ بود که نشاندهنده نگرش مثبت آنها نسبت به فرایند پرستاری است. بین امتیاز نگرش با سن، جنسیت، وضعیت تأهل و سابقه کار در پرستاری رابطه آماری معناداری وجود نداشت ($p > 0/05$)؛ اما بین امتیاز نگرش با علاقه به رشته پرستاری رابطه آماری معناداری وجود داشت ($p = 0/02$). نتیجه گیری: بر اساس نتایج به دست آمده اکثر دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به فرایند پرستاری دارند. همچنین دانشجویان با علاقه بیشتر به رشته پرستاری نگرش مثبت تری نسبت به فرایند پرستاری دارند. لذا توصیه میشود جهت توسعه و تبدیل تئوری به عمل، در محیط های دانشگاهی و کارآموزی های بیمارستان از روش های آموزشی فعال برای تدریس فرایند پرستاری استفاده شود.

کلید واژه ها: فرایند پرستاری، نگرش، دانشجویان.

مقدمه

مراقبت جوهره فعالیت پرستاری است و مدیریت مراقبت یکی از مهم ترین وظایف حرفه پرستاری است. یکی از مهم ترین روش ها در جهت بهبود کیفیت مراقبت ها، استفاده از فرایند پرستاری در امر مراقبت است [۱]. فرایند پرستاری مهم ترین ابزار برای به کارگیری

دانش پرستاری است [۲] و یک روش سیستماتیک حل مسئله برای هدایت پرستاران در مراقبت موثر از بیماران است [۳]. همچنین به عنوان معیاری برای کار پرستاران در نظر گرفته می شود [۴]. فرایند پرستاری، به عنوان یک رویکرد پویا، از پنج مرحله تشکیل شده است که مراحل آن شامل ارزیابی، تشخیص پرستاری، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی می باشند؛ این مراحل روندی پیوسته داشته و

اجرای فرایند پرستاری با ۷۲/۲ درصد و یادگیری ناکافی در مورد فرایند پرستاری در دوران تحصیل با ۶۹ درصد مهم ترین موانع فردی اجرای فرایند پرستاری می باشند [۱۶]. در مطالعات خارجی نیز اکثر پرستاران عدم آگاهی و نبود مرجع علمی مناسب برای یادگیری فرایند پرستاری را از مهمترین موانع اجرای فرایند پرستاری ذکر کرده اند [۱۷، ۱۸]. مسائل حرفه ای از جمله باور و نگرش در اجرای فرایند پرستاری تأثیرگذارند [۱۹]. لذا با توجه به این که تاکنون در ایران نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به فرایند پرستاری مورد بررسی قرار نگرفته است و بنا بر اهمیت فرایند پرستاری در ارتقاء جایگاه حرفه پرستاری و اثر بخشی نگرش دانشجویان بر استفاده از آن در آینده شغلیشان، این مطالعه با هدف بررسی نگرش دانشجویان پرستاری مجتمع آموزش عالی سلامت کاشمر نسبت به فرایند پرستاری در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ انجام شد.

روش کار

مطالعه توصیفی-مقطعی حاضر بر روی دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری در دانشکده پرستاری کاشمر در ابتدای نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۸-۹۹ انجام شد. این دانشجویان فرایند پرستاری را در دروس تئوری اصول و مهارت های پرستاری و مفاهیم پرستاری یاد گرفته بودند و در کارآموزی ها تا حدودی از آن استفاده می کردند. نمونه گیری به روش سرشماری انجام شد. بدین صورت که تمامی دانشجویان رشته پرستاری که دارای معیار ورود به مطالعه بودند وارد مطالعه شدند. معیار ورود به مطالعه شامل تمایل به همکاری در پژوهش و معیار خروج از مطالعه شامل عدم تکمیل بیش از ۱۰ درصد پرسشنامه بود.

ابزار گردآوری داده ها شامل دو بخش پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه نگرش دانشجویان نسبت به فرایند پرستاری بود که توسط Bowman در سال ۱۹۸۳ طراحی شده و دارای یک مولفه شامل ۲۰ عبارت می باشد که ۱۰ عبارت آن مثبت و ۱۰ عبارت دیگر منفی است. امتیاز هر عبارت بین ۱ تا ۵ است؛ که امتیاز ۵ بیانگر نگرش خیلی مثبت نسبت به فرایند پرستاری و امتیاز ۱ بیانگر نگرش خیلی منفی نسبت به آن است. لازم به ذکر است که عبارات ۲، ۳، ۵، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۷، ۱۸ و ۲۰ به صورت منفی نمره گذاری می شوند. در مجموع امتیاز این ابزار بین ۲۰ تا ۱۰۰ بود [۲۰].

اغلب همپوشانی دارند [۵]. این رویکرد پویا، کمک می کند تا با مراقبت از بیمار بر طبق یک برنامه سازمان یافته، کیفیت مراقبت افزایش یابد [۶]. به علاوه ضمن ترویج ارتباط بین اعضای تیم، با تهیه شواهد کتبی برای آموزش و تحقیقات منجر به استفاده موثرتری از زمان می گردد [۷]. همچنین تفکر انتقادی، خلاقیت، حل مسئله و مهارت تصمیم گیری در بالین را ارتقا می بخشد [۸، ۹]. فرایند پرستاری در اکثر سیستم های بهداشتی درمانی دنیا در حال اجرا است [۱۰]. اما رویکرد سیستماتیک برای آموزش و اجرای فرایند پرستاری به ندرت در بیمارستان ها دنبال می شود [۱۱]. طبق نتایج یک مطالعه تنها ۱۳/۳ درصد از پرستاران از فرایند پرستاری در مراقبت های پرستاری به طور کامل استفاده می کنند [۱۲]. فرایند پرستاری نه تنها توسط پرستاران شاغل در بیمارستانها، بلکه توسط دانشجویان و معلمان پرستاری نیز به طور ناقص انجام می شود [۱۳]. عدم اجرای درست این فرایند در بیمارستان ها، مشکلات فراوانی از جمله کاهش رضایت شغلی، تنزل علمی و عملی پرستاری، کاهش کیفیت مراقبت و کاهش استقلال بیماران را ایجاد کرده است؛ که در نهایت منجر به صرف هزینه های فراوان به علت انجام اعمال تکراری می شود [۱۲]. در آموزش پرستاری نیز، فرایند پرستاری از ترم اول به عنوان راهنمای یادگیری به دانشجویان آموخته می شود؛ تا آن ها با مفاهیم پرستاری آشنا شوند و روش های مراقبتی مناسب را از طریق گام های فرایند پرستاری بیاموزند [۵]. علیرغم فواید اجرای فرایند پرستاری در بیمارستان و گنجانده شدن آموزش آن در چارت درسی پرستاری، متأسفانه مطالعات متعددی نشان داده است که از این روش در کشور ما به طور مناسب استفاده نمی شود یا حداقل به میزان بسیار محدودی استفاده می شود [۱۱، ۱۴]. به علاوه عدم اجرای صحیح این رویکرد سیستماتیک از آموزش ناکافی، غیر اصولی و عدم تمرین فرایند پرستاری در دانشکده های پرستاری ناشی می شود [۱۵]. به طوری که نتایج مطالعات پیشین نشان می دهد آگاهی، مهارت و نگرش نسبت به فرایند پرستاری در اجرای آن تأثیر به سزایی دارند؛ به طوری که با نگرش مثبت، این روش به شیوه ای کارآمدتر به کار گرفته می شود [۴]. نتایج مطالعه ای در ایران نشان داد از دیدگاه پرستاران شاغل در بیمارستان های دانشگاهی اردبیل و خلخال نداشتن اطلاع کامل از مفهوم فرایند پرستاری با ۷۹ درصد، نداشتن سرعت عمل لازم در

REC.1398.266 انجام شد. برای گردآوری داده ها در بهمن ماه سال ۱۳۹۹ یعنی زمانی که هنوز کرونا شیوع پیدا نکرده بود، به صورت حضوری و بر اساس برنامه آموزشی دانشجویان هماهنگی لازم انجام گرفت و ضمن بیان هدف از مطالعه و اختیاری بودن شرکت در پژوهش از آنان خواسته شد که با خواندن هر یک از عبارات یکی از گزینه های مورد نظر را انتخاب و پاسخ را ثبت نمایند. هر دو پژوهشگر در توزیع و جمع آوری پرسشنامه ها با یکدیگر همکاری داشتند. روش تکمیل پرسشنامه ها نیز به صورت خودگزارشی بود. به منظور رعایت اخلاق در پژوهش، رضایت آگاهانه کتبی از همه دانشجویان گرفته شد و به آنان اطمینان داده شد که تمامی اطلاعات خواسته شده در پرسشنامه به طور بی نام و محرمانه استفاده خواهد شد.

اطلاعات بعد از جمع آوری و ثبت در نرم افزار SPSS نسخه ۲۲، در دو قالب توصیفی و تحلیلی آنالیز شد. از نمودارها و جداول برای توصیف داده ها و به دلیل نرمال نبودن توزیع داده ها از آزمون های ناپارامتریک کروسکال والیس و من ویتنی یو استفاده شد و نتایج در سطح اطمینان ۹۵ درصد تفسیر شدند.

یافته ها

میانگین سنی دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه $21/94 \pm 3/88$ بود. ۱۰۰ درصد شرکت کنندگان در این مطالعه، دانشجویان رشته پرستاری بودند. ۵۱٪ از افراد مونث بوده و به پرستاری علاقه داشتند (جدول ۱).

جدول ۱. مشخصات دموگرافیک دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری کاشمر در سال ۱۳۹۸

متغیر	تعداد	درصد
سن	۲۰ >	۱۷
	۲۰ ≤	۷۹
جنس	مذکر	۴۷
	مونث	۴۹
وضعیت تاهل	مجرد	۷۵
	متاهل	۲۱
سابقه کار در پرستاری	دارد	۱۲
	ندارد	۸۴
علاقه به رشته پرستاری	دارد	۴۹
	ندارد	۴۹

کاملاً موافق و موافق بودند که فرایند پرستاری، مراقبت های پرستاری را بهبود می بخشد و ۶۱/۵ درصد از دانشجویان کاملاً موافق و موافق بودند که زمان کافی برای اجرای

امینی و همکاران در سال ۱۳۹۳ در پژوهشی با عنوان بررسی نگرش فرایند پرستاری در بیمارستان های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران جهت روایی محتوا این ابزار را در اختیار ۱۰ نفر از اساتید دانشکده پرستاری مامایی تهران قرار دادند. در ضرورت وجود آیتم، تمامی اساتید عبارت ها را ضروری و قابل درک شناسایی کردند؛ و جهت بررسی روایی صوری ابزار در اختیار ۱۰ دانشجوی پرستاری قرار گرفته و از آنها در مورد روانی و قابل درک بودن عبارت ها سؤال شده و تغییرات لازم داده شد. به علاوه، پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ تأیید شد [۱۹].

در جهت سنجش روایی و پایایی این ابزار با روش استاندارد "Backward-Forward" و تطبیق فرهنگی و سازمانی، نسخه فارسی پرسشنامه تهیه گردید. ابتدا یکی از پژوهشگران به عنوان مترجم اول، ترجمه اولیه را انجام داد و سپس مترجم دوم آن را با اصل انطباق داد و در نهایت ترجمه نهایی به صورت توافقی پذیرفته شد. سپس ترجمه معکوس انجام شد. بدین صورت که یک مترجم دو زبانه با تسلط کافی بر زبان انگلیسی، درحالی که هیچ آگاهی از متن انگلیسی آن نداشت، متن ترجمه فارسی ابزار را به انگلیسی برگرداند. آنگاه تطابق ترجمه با اصل متن صورت گرفت تا در نهایت تطابق مطلوب در تمامی موارد حاصل شد. پایایی این پرسشنامه در مطالعه حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه شد.

این پژوهش پس از کسب اجازه از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و با کد اخلاق IR.MUMS.

میانگین و انحراف معیار نمره کل نگرش نسبت به فرایند پرستاری در دانشجویان مورد مطالعه $61/9 \pm 67/07$ از حداکثر نمره قابل کسب ۱۰۰ بود. ۸۶ درصد از شرکت کنندگان

فرایند پرستاری وجود ندارد. ۱۹/۸ درصد از دانشجویان کاملاً نمی پذیرند (جدول ۲).
موافق و موافق بودند که پرستاران هرگز فرایند پرستاری را

جدول ۲. نگرش دانشجویان پرستاری کاشمر در سال ۱۳۹۸ نسبت به فرایند پرستاری

عبارت ها	کاملاً موافق N (%)	موافق N (%)	نظری ندارم N (%)	مخالف N (%)	کاملاً مخالف N (%)
۱. فرایند پرستاری مراقبت های پرستاری را بهبود می بخشد.	۲۴ (۲۵)	۵۹ (۶۱)	۸ (۸/۳)	۵ (۵/۲)	۰ (۰)
۲. فرایند پرستاری کاغذ بازی بیش از حد است.	۶ (۶/۳)	۱۸ (۱۸/۸)	۱۹ (۱۹/۸)	۴۱ (۴۲/۷)	۱۲ (۱۲/۵)
۳. فرایند پرستاری بیش از حد وقت گیر است.	۳ (۳/۱)	۴۲ (۴۳/۸)	۲۳ (۲۴)	۲۲ (۲۲/۹)	۶ (۶/۳)
۴. فرایند پرستاری آگاهی از نیازهای بیمار را بهبود می بخشد.	۳۰ (۳۱/۵)	۵۱ (۵۳/۱)	۱۱ (۱۱/۵)	۴ (۴/۲)	۰ (۰)
۵. فرایند پرستاری، اتلاف وقت است.	۳ (۳/۱)	۵ (۵/۲)	۱۹ (۱۹/۸)	۵۱ (۵۳/۱)	۱۸ (۱۸/۸)
۶. از فرایند پرستاری در هر جا می توان استفاده کرد.	۴ (۴/۲)	۲۳ (۲۴)	۴۱ (۴۲/۷)	۲۲ (۲۲/۹)	۶ (۶/۳)
۷. فرایند پرستاری یک سیستم کارتکسی دقیق تنظیم شده است.	۱۱ (۱۱/۵)	۳۳ (۳۴/۴)	۲۷ (۲۸/۱)	۱۵ (۱۵/۶)	۱۰ (۱۰/۴)
۸. زمان کافی برای استفاده از فرایند پرستاری وجود ندارد.	۱۹ (۱۹/۸)	۴۰ (۴۱/۷)	۲۵ (۲۶)	۱۱ (۱۱/۵)	۱ (۱)
۹. اولویت های مراقبتی با استفاده از فرایند پرستاری به آسانی شناسایی می شوند.	۲۲ (۲۲/۹)	۴۹ (۵۱)	۱۸ (۱۸/۸)	۵ (۵/۲)	۲ (۲/۱)
۱۰. فرایند پرستاری را می توان در عمل به خوبی به کار برد.	۷ (۷/۳)	۵۱ (۵۳/۱)	۱۴ (۱۴/۶)	۱۹ (۱۹/۸)	۵ (۵/۲)
۱۱. پرستاران هرگز فرایند پرستاری را نمی پذیرند.	۰ (۰)	۱۹ (۱۹/۸)	۳۹ (۴۰/۶)	۳۵ (۳۶/۵)	۳ (۳/۱)
۱۲. من تمایل دارم فرایند پرستاری را بکار بگیرم.	۱۷ (۱۷/۷)	۵۸ (۶۰/۴)	۱۵ (۱۵/۶)	۳ (۳/۱)	۳ (۳/۱)
۱۳. سیستم کاردکسی در فرایند ثبت پرستاری رضایت بخش نیست.	۹ (۹/۴)	۲۵ (۲۶)	۴۰ (۴۱/۷)	۱۹ (۱۹/۸)	۳ (۳/۱)
۱۴. از ایده فرایند پرستاری خوشم می آید.	۱۵ (۱۵/۶)	۴۶ (۴۷/۹)	۲۰ (۲۰/۸)	۱۲ (۱۲/۵)	۳ (۳/۱)
۱۵. اکنون برای به کارگیری فرایند پرستاری آمادگی دارم.	۶ (۶/۳)	۲۹ (۳۰/۲)	۲۵ (۲۶)	۲۶ (۲۷/۱)	۱۰ (۱۰/۴)
۱۶. فرایند پرستاری باید فقط توسط پرستاران واجد شرایط استفاده شود.	۱۳ (۱۳/۵)	۳۱ (۳۲/۳)	۲۳ (۲۴)	۲۵ (۲۶)	۴ (۴/۲)
۱۷. از شنیدن در مورد فرایند پرستاری کسل می شوم.	۴ (۴/۲)	۲۰ (۲۰/۸)	۲۶ (۲۷/۱)	۳۸ (۳۹/۶)	۸ (۸/۳)
۱۸. بیماران فرایند پرستاری را دوست ندارند.	۵ (۵/۲)	۱۱ (۱۱/۵)	۵۰ (۵۲/۱)	۲۳ (۲۴)	۷ (۷/۳)
۱۹. من قبول دارم که فرایند پرستاری کارایی دارد.	۲۹ (۳۰/۲)	۵۰ (۵۲/۱)	۱۲ (۱۲/۵)	۴ (۴/۲)	۱ (۱)
۲۰. شروع استفاده از فرایند پرستاری باعث مشکلاتی می شود.	۷ (۷/۳)	۳۰ (۳۱/۳)	۳۷ (۳۸/۵)	۱۷ (۱۷/۷)	۵ (۵/۲)

نتایج آزمون های ناپارامتریک من ویتنی یو و کراسکال و الیس نشان داد که بین امتیاز نگرش با سن، جنسیت، وضعیت تأهل و سابقه کار در پرستاری رابطه آماری داشت (p=۰/۰۲) (جدول ۳). اما بین امتیاز نگرش با علاقه به رشته پرستاری رابطه آماری معناداری وجود

جدول ۳. ارتباط بین مشخصات دموگرافیک و نگرش نسبت به فرایند پرستاری در بین دانشجویان پرستاری

متغیر	میانگین	انحراف معیار	P-value
سن	۲۰ >	۶۸/۷۶	۰/۸۲
	۲۰ ≤	۶۶/۷۱	
جنس	مذکر	۶۵/۴۲	۰/۱۴
	مونث	۶۸/۶۵	
وضعیت تأهل	مجرد	۶۷/۴۲	۰/۳۱
	متاهل	۶۵/۸۰	
سابقه کار در پرستاری	دارد	۶۱/۴۱	۰/۱۹
	ندارد	۶۷/۸۸	
علاقه به رشته پرستاری	دارد	۶۹/۵۵	*۰/۰۲
	ندارد	۶۴/۴۹	

بحث

بر اساس یافته های این مطالعه نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به فرایند پرستاری مثبت بود. در مطالعه ای که به منظور بررسی نگرش دانشجویان پرستاری در ترکیه انجام شد، اکثریت دانشجویان نسبت به فرایند پرستاری نگرش مثبت داشتند [۷]. همچنین نتایج مطالعه امینی و همکاران (۲۰۱۷) نشان داد که اکثر پرستاران نگرش مثبتی نسبت به فرایند پرستاری دارند و بیشتر آنها فرایند پرستاری را در امر مراقبت بکار می گیرند [۱۹] که به دلیل مثبت بودن نگرش نسبت به فرایند پرستاری با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارد.

بر اساس مطالعه Zeleke و همکاران (۲۰۲۱)، عدم آگاهی و نگرش اصلی ترین موانع برای اجرای صحیح فرایند پرستاری می باشند و پرستارانی که بیشتر با فرایند پرستاری آشنا هستند و از آن در مراقبت استفاده می کنند نگرش مثبت تری نسبت به فرایند پرستاری دارند [۳]. با توجه به این که آموزش پرستاری بخش مهمی از بهبود استفاده از فرایند پرستاری و در نتیجه ارتقای کیفیت کلی مراقبت های پرستاری است، استفاده از تکنیک ها و فن آوری های مبتنی بر رایانه به تعامل و خلاقیت بیشتر آموزش کمک می کند [۲۱]. نتایج مطالعه Bowman و همکاران نیز نشان داد که نگرش پرستارانی که فرایند پرستاری را از طریق مطالعه متون و آموزش توسط مسئولین شیفت دریافت می کردند و ملزم به اجرای آن می شدند مثبت بود [۲۰]. بر اساس یافته های مطالعه حاضر بیشتر شرکت کنندگان موافق بودند که فرایند پرستاری، مراقبت های پرستاری را بهبود می بخشد و زمان کافی برای اجرای فرایند پرستاری وجود ندارد. این نتایج با مطالعه امینی و همکاران (۲۰۱۷) همخوانی دارد [۱۹]. استفاده از برنامه های نرم افزاری پیشرفته یک استراتژی مدیریت زمان است که می تواند اجرای فرایند پرستاری را تسهیل و تسریع کند، زیرا برنامه های نرم افزاری به پرستاران اجازه می دهد تا اطلاعات ارزیابی را به سرعت وارد کنند [۲۱]. همچنین در مطالعه حاضر درصد کمی از دانشجویان (۱۹/۸ درصد) موافق بودند که پرستاران هرگز فرایند پرستاری را نمی پذیرند. این نتایج با مطالعه Jansson و همکاران (۲۰۱۰) که نشان داد ۹۸ درصد شرکت کنندگان فرایند پرستاری را در امر مراقبت بکار می گیرند، مشابه است [۲۲]. اما با نتایج مطالعه اکبری کاجی (۲۰۱۱) که نشان داد تنها ۱۳ درصد از شرکت کنندگان فرایند

پرستاری را اجرا می کنند مغایر است [۱۲]. این اختلاف در اجرای فرایند پرستاری در مطالعات مذکور می تواند به دلایلی از جمله تفاوت در محیط بیمارستانها، ثبت الکترونیکی فرایند پرستاری و برگزاری کارگاه ها و سمینارهای بازآموزی فرایند پرستاری باشد که در این مطالعات ذکر شده اند.

در مطالعه حاضر بین نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به فرایند پرستاری با سن و سابقه کاری آنها رابطه وجود نداشت. این در حالی است که در مطالعه امینی و همکاران (۲۰۱۷) و همچنین در مطالعه Moges و همکاران (۲۰۱۴) پرستاران با سابقه کار بالاتر، نگرش مثبت تری نسبت به فرایند پرستاری داشتند [۱۹، ۲۳]. این مغایرت می تواند به دلیل تفاوت در جامعه پژوهش باشد، به طوری که جامعه پژوهش حاضر را دانشجویانی تشکیل می دهند که دارای تنوع کمتری از نظر سن و سابقه کاری نسبت به پرستاران شاغل در بیمارستان ها می باشند.

نتایج این مطالعه نشان داد دانشجویانی که بعد از ورود به رشته پرستاری به آن علاقه مند شده بودند، نگرش مثبت تری نسبت به فرایند پرستاری داشتند. این نتایج با مطالعه امینی و همکاران (۲۰۱۷) که نشان دادند بیشتر شرکت کنندگان از ماهیت رشته پرستاری رضایت دارند، همخوانی دارد [۱۹]. رضایت از رشته پرستاری و مشارکت در کار تیمی جهت خدمت رسانی به بیماران باعث پذیرش بهتر استانداردها در امر مراقبت می شود و پرستاران علاقه مند به رشته پرستاری نگرش مثبت تری از فرایند پرستاری به عنوان یک استاندارد مراقبتی خواهند داشت.

از محدودیت های مطالعه حاضر، کاربرد آن تنها بر روی دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده پرستاری کاشمر بود و پیشنهاد می شود در بین دانشجویان سایر دانشکده ها بصورت چند مرکزی و به روش نمونه گیری تصادفی انجام شود تا تعمیم پذیری یافته ها افزایش یابد. همچنین با وجود نگرش مثبت اجرای فرایند بخوبی انجام نمی شود و نیاز است تا با استفاده از روش های کیفی به بررسی و درک عمیق موانع اجرای فرایند پرستاری توسط دانشجویان پرداخته شود.

نتیجه گیری

بر اساس نتایج مطالعه حاضر نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به فرایند پرستاری مثبت است که این نشان دهنده اصولی و موثر بودن آموزش های زمان تحصیل در دانشگاه

تربیت و تعلیم دانشجویان پس از ورود به رشته بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

سیاسگزاری

پژوهش حاضر برگرفته از طرح تحقیقاتی مصوب کمیته تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری کاشمر زیر نظر معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد با کد اخلاق IR.MUMS.REC.1398.266 می باشد. بدینوسیله پژوهشگران از تمامی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه تشکر و قدردانی می نمایند.

تعارض منافع

نویسندگان هیچگونه تعارض منافعی در انتشار این مطالعه ندارند.

References

- Seçer S, Karaca A. Evaluation of nurses' perceptions of nursing diagnoses and their opinions regarding the application of nursing process. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2021;29(2):229-38. <https://doi.org/10.5152/FNJJN.2021.20034>
- Lee TT. Nursing diagnoses: factors affecting their use in charting standardized care plans. *Journal of Clinical Nursing*. 2005;14(5):640-7. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2004.00909.x>
- Zelege S, Kefale D, Necho W. Barriers to implementation of nursing process in South Gondar Zone Governmental hospitals, Ethiopia. *Heliyon*. 2021;7(3):e06341. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06341>
- Moghadas T, Sedaghati Kesbakhi M. Factors influencing implementation of nursing process by nursing students: a qualitative study. *J Med Edu*. 2020;19(4):e110810. <https://doi.org/10.5812/jme.110810>
- Lea SF, Anema MG, Briscoe VJ, Allie H. The nursing process: what do students know? *The ABNF journal: official journal of the Association of Black Nursing Faculty in Higher Education, Inc.* 2001;12(1):3-8.
- Potter PJ, Frisch N. Holistic assessment and care: presence in the process. *The Nursing Clinics of North America*. 2007;42(2):213-28. <https://doi.org/10.1016/j.cnur.2007.03.005>

است. کمبود دانش و نگرش از موانع اصلی اجرای صحیح فرایند پرستاری است اما در مطالعه حاضر مشخص شد که در چند سال اخیر احتمالاً سیاست دانشکده های پرستاری در جهت رفع این موانع بوده است. با این وجود هنوز نداشتن زمان کافی برای استفاده صحیح از فرایند پرستاری و همچنین نداشتن فرم های مخصوص ثبت این فرایند از مهم ترین موانع اجرای مناسب فرایند پرستاری است. بنابراین پیشنهاد می شود تا علاوه بر استمرار آموزش های لازم برای ایجاد انگیزه و دانش در دانشجویان پرستاری جهت به کارگیری فرایند پرستاری از شیوه های فعال آموزشی از جمله نقشه های مفهومی و شبیه سازی بالینی در محیط بیمارستان ها و دانشکده های پرستاری استفاده شود تا علاوه بر افزایش نگرش آنها شکاف تئوری و عمل در فرایند پرستاری کمتر شود. همچنین با توجه به ارتباط علاقه مندی به حرفه و نگرش مثبت تر، کیفیت فرایند

- Taskin Yilmaz F, Sabanciogullari S, Aldemir K. The opinions of nursing students regarding the nursing process and their levels of proficiency in turkey. *Journal of Caring Sciences*. 2015;4(4):265-75. <https://doi.org/10.15171/jcs.2015.027>
- Lee MB, Brysiewicz P. Enhancing problem solving and nursing diagnosis in year III Bachelor of Nursing students. *Nurse education today*. 2009;29(4):389-97. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2008.10.008>
- Paans W, Nieweg RM, van der Schans CP, Sermeus W. What factors influence the prevalence and accuracy of nursing diagnoses documentation in clinical practice? A systematic literature review. *Journal of Clinical Nursing*. 2011;20(17-18):2386-403. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2010.03573.x>
- Huitzi-Egilegor JX, Elorza-Puyadena MI, Urkia-Etxabe JM, Zubero-Linaza J, Zupiria-Gorostidi X. Use of the nursing process at public and private centers in a health area. *Revista latino-americana de enfermagem*. 2012;20(5):903-8. <https://doi.org/10.1590/S0104-11692012000500012>
- Ghafouri Fard M, Haririan H, Aghajanloo A, Akbari M, Shirvani Y. Obstacles of nursing process application from perspective of the nursing instructor and nursing students in zanzan faculty of nursing and midwifery. *Journal of Medical Education Development*. 2012;5(8):69-77. [Persian]

12. Akbari Kaji M, Farmahani Farahani B. The effect of nursing process education on nursing care quality of schizophrenic patients. *Feyz Journal of Kashan University of Medical Sciences*. 2011;15(1):32-7. [Persian]
13. Sayadi N, Rokhafroz D. Nursing students' perspectives about a mobile software on nursing process for bedside use. *Iranian Journal of Medical Education*. 2013;12(12):975-81. [Persian]
14. Rajabpoor M, Zarifnejad GH, Mohsenizadeh SM, Mazloun SR, Pourghaznein T, Mashmoul A, et al. Barriers to the implementation of nursing process from the viewpoint of faculty members, nursing managers, nurses, and nursing students. *Journal of Holistic Nursing and Midwifery*. 2018;28(2):137-42. <https://doi.org/10.29252/hnmj.28.2.137>
15. Fogelberg Dahm M, Wadensten B. Nurses' experiences of and opinions about using standardized care plans in electronic health records. *Studies in health technology and informatics*. 2009;146:763-4. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2008.02377.x>
16. Backzadeh A et al. Barriers to The implementation of the nursing process from the perspective of nurses working in ardabil and khalkhal university hospitals in 2020. *Journal of Nursing Education*. 2021; 10(4):1-8. [Persian]
17. McKenna H, Ashton S and Keeney S. Barriers to evidence based practice in primary care: a review of the literature. *International Journal of Nursing Studies*. 2004; 41(4):369-78. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2003.10.008>
18. Zelek S, Kefale D and Necho W. Barriers to implementation of nursing process in South Gondar Zone Governmental hospitals, Ethiopia. *Heliyon*. 2021; 7(3):e06341. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06341>
19. Mohammad Amini O, Ghiasvandi S, Hamakhezri Y. A survey on nursing process attitude in hospitals affiliated to Tehran University of Medical Sciences. *Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical Faculty*. 2017;2(3):1-9. [Persian] <https://doi.org/10.29252/sjnmp.2.3.1>
20. Bowman GS, Thompson DR, Sutton TW. Nurses' attitudes towards the nursing process. *Journal of Advanced Nursing*. 1983;8(2):125-9. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.1983.tb00302.x>
21. Parvan K, Hoseini F, Jasemi M, Thomson B, Bagherian S. Assessing nursing students' attitude toward nursing process software. *research square*. 2020. Available on https://www.researchgate.net/publication/342752782_Assessing_Nursing_Students'_Attitude_Toward_Nursing_Process_Software <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-38284/v1>
22. Jansson I, Bahtsevani C, Pilhammar-Andersson E, Forsberg A. Factors and Conditions that Influence the Implementation of Standardized Nursing Care Plans. *The Open Nursing Journal*. 2010;4:25-34. <https://doi.org/10.2174/1874434601004010025>
23. Moges N, Hareri H. The implementation of nursing process and associated factors among nurses working in debremarkos and finoteselam hospitals, northwest ethiopia, 2013. *Journal of Nursing & Care*. 2014;03. <https://doi.org/10.4172/2167-1168.1000149>